

Diarienummer: KS-2026/402

Handläggare: Pernilla Hessling, plan och geodatachef och Kristina Sandberg,
projektchef 4-spår och strategisk exploatering

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Riktlinjer för trädgårdsstad i Knivsta kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige antar dokumentet "Riktlinjer för trädgårdsstad i Knivsta kommun" som nytt styrdokument för fysisk planering i Knivsta kommun.
2. Dokumentet "Stadsbyggnadsprinciper och arkitekturpolicy" upphör därmed att gälla från och med datumet för det nya beslutets ikraftträdande.
3. Riktlinjer för trädgårdsstad i Knivsta kommun ska gälla från och med 2026-08-30.
4. Förvaltningen får i uppdrag att ta fram ett gestaltungsprogram för respektive tätort, Knivsta och Alsike, där trädgårdsstadens kvaliteter fördjupas utifrån orternas specifika förutsättningar

Sammanfattning av ärendet

Knivsta kommun har tagit fram nya riktlinjer för trädgårdsstaden i Knivsta kommun. Syftet är att vägleda utformningen av trygga, trivsamma och småskaliga miljöer med hög kvalitet i fysisk planering. Principerna ger stöd i hur kvarter, parker och gator bör utformas för att stärka gemenskap, trygghet och hållbarhet i kommunens fortsatta utveckling. De nya riktlinjerna ersätter tidigare "Stadsbyggnadsprinciper och arkitekturpolicy" och ska vara vägledande i planprocessen samt vid investeringar i allmän plats. I samband med antagandet av riktlinjerna ges förvaltningen i uppdrag att fördjupa kommunens styrning av trädgårdsstadens kvaliteter i två gestaltungsprogram för Knivsta och Alsike.

Ärendets uppkomst och historik

Kommunstyrelsen beslutade den 2 oktober 2023 (KS-2023/510) att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till revidering av styrdokumentet Stadsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy. Uppdraget väcktes mot bakgrund av att kommunfullmäktige föreslagits upphäva dokumentet "Stadsutvecklingsstrategi 2035" och att styrningen av den fysiska utvecklingen i Knivsta i stället bör koncentreras till ett färre antal dokument med tydligare, mer samordnade riktlinjer. Uppdraget inleddes med framtagandet av Vision 2040, som beslutades av kommunfullmäktige den 24 oktober 2024. Visionen "En kommun med driv och stort

hjärta" ska utgöra utgångspunkt för de nya riktlinjerna. Syftet är att de reviderade samhällsbyggnadsprinciperna tydligt ska spegla och konkretisera målen i Vision 2040 och ge vägledning för Knivstas framtida fysiska utveckling.

Den 27 maj beslutade kommunstyrelsen om riktlinjer för politiskt antagna styrdokument. Där framgår att begreppet riktlinje ska tillämpas för dokument som är normerande för kommunens arbete. Därför ersätts arbetsnamnet Samhällsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy med Riktlinje för trädgårdsstad i Knivsta kommun.

Rättslig utredning

Fysisk planering är en kommunal angelägenhet enligt 2 kap. 1 § plan- och bygglagen (PBL) samt enligt kommunallagen (KL). Styrdokument av detta slag har stöd i 3 kap. 15–18 §§ PBL och fungerar som vägledning vid översiktsplanering, detaljplanering samt exploateringsavtal.

Kommunstyrelsen är ansvarig för översiktlig planering enligt reglementet för samhällsbyggnadsnämnden/kommunstyrelsen i Knivsta kommun.

Lagstöd

Följande lagar reglerar ärendet:

Plan- och bygglagen (PBL), särskilt bestämmelserna om översikts- och detaljplanering. Kommunallagen (KL), gällande kommunala styrdokument och målstyrning. Verkets praxis stödjer kommunen i att ta fram lokala principer för fysisk utveckling och gestaltning.

Interna styrdokument

Riktlinjer för trädgårdsstad i Knivsta kommun tar avstamp i Vision 2040 och tillämpas i den geografi som pekas ut i översiktsplanen. Dokumentet är en riktlinje som i hierarkin av styrande dokument ligger på samma nivå som bostadspolitiskt program som reglerar bland annat byggtakt och kommunens övergripande inriktning för bostadsförsörjning. I egenskap av riktlinje blir dokumentet en förutsättning för efterföljande strategier och handlingsplaner så som grönplan, trafikstrategi och exempelvis teknisk handbok.

Konsekvensbeskrivningar

Ekonomiska konsekvenser

Att förverkliga trädgårdsstaden innebär kostnader för både investeringar och långsiktig drift. För att undvika höga kostnader eller risker för kvalitetsbrister är det avgörande att i ett tidigt skede få kontroll över kostnader, intäkter och framtida drift. Genom att flera aktörer delar på kostnader och ansvar kan nya områden utvecklas på ett mer hållbart sätt, och incitamenten för kvalitet och långsiktig förvaltning stärks. Kommunen måste dessutom säkerställa att driftskostnader är kalkylerade och finansierade, så att nya miljöer kan skötas väl och behålla sin attraktivitet över tid. Tidiga ekonomiska analyser kan bidra till effektivare lösningar och besparingar utan att viktiga kvaliteter i trädgårdsstadens struktur går förlorade.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista. Beslutet bedöms ha stor betydelse för barn då trädgårdsstadens principer syftar till trygga trafikmiljöer, närhet till lek, skola och grönområden samt bättre möjligheter till vardagsrörelse och självständighet för barn. Läs vidare om förvaltningens redogörelse i checklistan.

Konsekvenser om beslutet inte tas

Om beslutet inte tas förblir planering och gestaltning mindre styrd mot trädgårdsstadens ideal.

Samlad bedömning

Riktlinjer för trädgårdsstad i Knivsta kommun svarar väl upp mot Vision 2040 och dess innehåll om att vara en välmående, trygg och grön kommun med robust, hållbar och inkluderande utveckling.

Trädgårdsstaden skapar förutsättningar för hög livskvalitet med trygghet, sammanhang, närhet till natur och rekreation samt goda sociala relationer i fokus.

Trädgårdsstaden ger ett attraktivt och tryggt boende för många invånare genom att främja goda sociala relationer genom småskalighet, gemensamma gårdar, mötesplatser och närhet till service och skolor. Betoningen på närhet, promenad- och cykelvänliga miljöer och tillgång till natur möjliggör ett aktivt liv och god folkhälsa, och stöttar särskilt barns och äldres självständighet.

Trädgårdsstaden stödjer utvecklingen av ett varierat och tillgängligt serviceutbud med god tillgänglighet. För att fullt ut möta visionen rekommenderas att planeringen kompletteras i övriga delar av kommunen med satsningar för ett aktivt vardags- och kulturliv.

Förvaltningen bedömer att riktlinjerna är väl samordnade med Vision 2040 och ger tydlig vägledning och stärker kommunens möjligheter att skapa långsiktigt hållbara miljöer för alla åldrar och behov. Riktlinjerna är utformade för att vara flexibla men samtidigt ge tydliga spelregler för såväl kommunens egna investeringar som för exploitörer. Förvaltningen tillstyrker därför det föreslagna beslutet.

Underlag för beslut och beslutsexpediering

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2026-06-01

Förslag Riktlinjer för trädgårdsstad i Knivsta kommun 2026-06-08

Beslutet skickas till

Akten

Jenny Rydåker
Samhällsbyggnadschef

Barnchecklista inför beslut

Alla under 18 år är att betrakta som barn.

1. Påverkar beslutet barn?

Ja ☒

Nej ☐

Beslutet bedöms ha stor betydelse för barn då trädgårdsstadens principer syftar till trygga trafikmiljöer, närhet till lek, skola och grönområden samt bättre möjligheter till vardagsrörelse och självständighet för barn.

2. Hur har barns bästa beaktats?

När riktlinjerna arbetats fram har barns bästa beaktats i principer för både allmänna platser och kvartersmark. Det finns större gator med trafikseparering för en trafiksäker miljö och mindre gator så kallade gränder där exempelvis innebandy, hoppa twist eller annan lek ska vara möjlig. Barns uppstyrd och spontana lek tas om hand både på egen tomt, gemensamma gårdar i kvarteret och på allmänna lekplatser och i större parker. Trädgårdsstaden reglerar närhet till grönområden i sin struktur.

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja ☒

Nej ☐

Inte aktuellt. Beslutet rör inte en övergripande flerårig plan eller ett flerårigt styrdokument. ☐

Förvaltningen har träffat kommunens ungdomsråd och diskuterat vad som är bra förutsättningar för barn och unga i en trädgårdsstad och vad som är viktigast för att en plats ska upplevas som en trädgårdsstad. Ungdomsrådet lyfter fram kvaliteter så som mer vegetation i form av blommor i olika färger, träd som ger skugga och mer grönt utmed gator. En annan viktig faktor är belysningen på allmänna platser som gör att unga vågar gå hem själva på kvällen och samtidigt känna sig trygga. Dekorationer på den allmänna platsen som till exempel julbelysning, påskpynt eller liknande skapar också trivsel. Den allmänna platsen måste vara användarvänlig för alla åldrar och behovet av soptunnor och parkbänkar är viktigt att beakta för att platsen ska vara trivsam.

Ungdomsrådet visade ett extra engagemang för de gemensamma gårdarna som förslag till riktlinje för trädgårdsstad i Knivsta särskilt pekat ut som en bärande del i Knivstas trädgårdsstad. Det ska vara en mötesplats där alla trivs och kan prata med varandra. På gemensamma gårdar kan en stor grönyta finnas samtligt som

klätterträd, bärbuskar, lusthus, fotbollsmål och fågelbad också får plats. Där kan man också ta det lugnt i en hängmatta, gunga eller bara sitta på en bänk. Belysning är viktigt så att man kan vara på gården flera timmar på dygnet.